

Особливості спортивної кар'єри олімпійських чемпіонок у боротьбі жіночій

Мельник О.О., Черкасова А.К., Хіменес Х.Р., Мороз Т.І.

Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського

Анотація. Мета: виявити особливості спортивної кар'єри олімпійських чемпіонок у боротьбі жіночій. **Матеріал та методи.** Основними матеріалами для дослідження були особисті показники спортивної кар'єри 18 олімпійських чемпіонок з боротьби (данні були взяті з офіційного сайту UWW (<https://unitedworldwrestling.org>)). **Методи дослідження:** аналіз та синтез, документальний метод, порівняння, методи математичної-статистики. Було проаналізовано кар'єри 18 борчинь вільного стилю з 5-ти Ігор Олімпіад, що здобували титул чемпіонки на цих змаганнях. У дослідженні до уваги приймалися усі виступи на офіційних змаганнях (континентальних першостях та чемпіонатах світу у всіх вікових групах та юнацьких Олімпійських іграх) борчинь. **Результати:** виявлено що в 5-ти Іграх Олімпіад, в програмі яких була представлена жіноча боротьба (з 2004 року), переможницями ставали 18 спортсменок з 24 можливих олімпійських золотих титулів. Наймолодший вік першого виступу на офіційних міжнародних змаганнях до олімпійського тріумфу серед досліджуваних спортсменок був 15 років. Найбільш пізній перший виступ на міжнародній арені серед учасниць дослідження було зафіксовано у 25 років. Встановлено, що період від першого виступу на офіційних змаганнях до золотої медалі Іграх Олімпіад в становить 5-9 років. Також виявлено, що найкоротший період від першого виступу на міжнародній арені до перемоги на Іграх Олімпіад становив 2 роки, а найдовший – 15 років. Для здобуття олімпійського золота спортсменкам в середньому знадобилось прийняти участь у 9 офіційних міжнародних змаганнях. Середній вік, у якому спортсменки здобували перемогу на Іграх Олімпіад становить 22 роки. **Висновки.** Щоб здобути золото Ігор Олімпіад висококваліфікованим борчиням зазвичай необхідно взяти участь у достатньо великій кількості міжнародних змагань. Проте в історії є винятки серед спортсменок, які значно швидше і за умови меншої кількості міжнародних стартів зуміли вийти на найвищий п'єдестал. Це у значній мірі залежить від індивідуальних особливостей та специфіки системи підготовки борчинь.

Ключові слова: боротьба вільна, жінки, висококваліфіковані спортсменки, змагання, Ігри Олімпіад.

Вступ. Сьогодні жіноча боротьба є самостійною дисципліною у програмі Ігор Олімпіад, яка з кожним олімпійським циклом досить стрімко прогресує та розвивається на усіх континентах. Жіноча боротьба вже п'ять разів була представлена на Іграх Олімпіад, починаючи з 2004 року (Мельник, 2023; Стельмах, та ін., 2015).

Ще у 80-90-х роках минулого століття почали проводити світові та континентальні чемпіонати з боротьби жіночої. Зокрема на першому Чемпіонаті світу, який проходив у 1987 році приймали участь 47 борчинь із 9 країн. Змагання

проводилися у дев'яти вагових категоріях, в п'яти з яких перемогу здобули спортсменки з Франції, у трьох інших вагових категоріях перемогли представниці команди Норвегії і в одній ваговій категорії перемогу здобула спортсменка із Бельгії (Махінько, та ін., 2019). Наступного 1988 року борчині вперше змагалися на чемпіонаті Європи у Франції в місті Діжон. Чемпіонати Азії та Африки серед жінок почали проводитися лише з 1996 року, хоча згодом саме збірні команди азійських країн, таких як Японія та Китай стали лідерами у боротьбі жіночій (Бойко, 2019).

У 1997 році МОК прийняв рішення про включення цього виду змагання у вигляді показових виступів на Іграх Олімпіади у Сідней 2000 року (Шандригось, та ін., 2018). Після чого боротьба жіноча увійшла до офіційної програми Ігор Олімпіад в Афінах 2004 року, на яких було розіграні медальні комплекти у чотирьох вагових категоріях (Шандригось, та ін., 2018; Шандригось, та ін., 2020). Ця кількість вагових категорій була незмінною протягом трьох Ігор Олімпіад (Афіни 2004, Пекін 2008, Лондон 2012 років) (Задорожна, та ін., 2021). Починаючи з Ігор Олімпіад у Ріо де Жанейро 2016 року кількість жіночих вагових категорій в олімпійській програмі була прирівняна до чоловічої, (по 6), що свідчить про стрімке зростання популярності цього виду змагання, а також про виконання вимоги щодо гендерної рівності в олімпійській програмі (Шандригось, та ін., 2017; Мельник, та ін., 2022).

У 2013 році усі стилі боротьби (греко-римська, вільна) були під загрозою виключення з програми Ігор Олімпіад (Jomand, et. al., 2022), що викликало значне обурення всієї борцівської спільноти. У підсумку борцям, чиновникам а також прихильникам цього виду спорту вдалося відстояти право залишити боротьбу у програмі Ігор Олімпіад і вже у тому ж році на засіданні сесії МОК у Буенос-Айресі (Аргентина), яка відбувалася 7-9 вересня, боротьбу офіційно затвердили в якості олімпійського виду спорту (Radchenko, et. al., 2018).

Водночас були впроваджені зміни у правилах змагань з боротьби, за якими у вересні 2013 року в Будапешті відбувся Чемпіонат світу. Самі борці, фахівці виду спорту, представники медіа та прості вболівальники були одностайні в тому, що нові правила повернули боротьбі колишню видовищність, динаміку та інтригу (Шандригось, 2019; Tünnemann, 2013).

Сьогодні результати у боротьбі жіночій без сумніву вражають і жінки демонструють не менш видовищний рівень

поєдинків поряд з чоловіками (Тропін, та ін., 2022).

Деякі автори у своїх роботах (Curby, and et., 2015) акцентують увагу на тому, що 14 жінок були прийняті до залу слави United World Wrestling (UWW). Це японські борчині Saori Yoshida, яка є триразовою переможницею Ігор Олімпіад та Kaori Icho, яка є легендою у боротьбі жіночій і здобула чотири золоті медалі поспіль на Іграх Олімпіад. Ці дві спортсменки є еталоном усіх часів у цьому виді змагань. Їхні досягнення вражають і демонструють, що боротьба жіноча має свої традиції, а також своїх рекордсменок за кількістю золотих олімпійських нагород. Хоча конкуренція з кожним олімпійським циклом зростає, безперечним лідером у боротьбі жіночій залишається збірна команда Японії (Curby, et. al., 2015; Shandrygos, et. al., 2022; Стельмах, та ін., 2016). Водночас, слід відзначити, що їхня збірна приховує свої підходи до побудови системи підготовки борчинь до головних змагань (Стельмах, та ін., 2016).

Велика кількість фахівців займаються аналізом результатів виступів спортсменок у боротьбі жіночій на чемпіонатах світу та Іграх Олімпіад, виявляють країни, які домінують протягом багатьох років (Curby, et. al., 2023). Проте важливим також для підвищення якості системи підготовки для перспективних, молодих борчинь та фахівців у боротьбі є знання щодо специфічних особливостей та показників спортивної кар'єри найбільш титулованих борчинь світу, а саме переможниць Ігор Олімпіад у різні роки (Палатний, 2019).

Зв'язок дослідження з науковими програмами, планами і темами. Роботу виконано згідно з темою 2.1 «Соціальні практики сучасного спорту» (0121U100524) Зведеного плану науково-дослідної роботи Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського на 2021-2025 рр.

Мета дослідження – виявити особливості спортивної кар'єри

олімпійських чемпіонок у боротьбі жіночій.

Матеріал та методи дослідження.

Основним матеріалом дослідження стали дані з офіційного сайту UWW (<https://unitedworldwrestling.org>) щодо показників спортивної кар'єри олімпійських чемпіонок у боротьбі вільній. Було проаналізовано кар'єри 18 борчинь-переможниць на 5-ти Іграх Олімпіад (загалом було розіграно 24 титули).

У дослідженні орієнтувалися на чотири показники спортивної кар'єри спортсменок, в числі яких: вік початку кар'єри, період між першим виступом на міжнародних змаганнях та здобуттям олімпійського золота, кількість міжнародних стартів до здобуття золота Ігор Олімпіад, вік переможниць Ігор Олімпіад.

До аналізу, окрім результатів Ігор Олімпіад увійшли також усі виступи на офіційних змаганнях (континентальних першостях та чемпіонатах світу у всіх вікових групах та Літніх Юнацьких Олімпійських Ігор) обраних борчинь.

Методи дослідження: аналіз та синтез, документальний метод (вихідні данні були взяті з протоколів змагань представлених на офіційному сайті UWW (<https://unitedworldwrestling.org>)), метод порівняння, методи математичної-статистики.

Для статистичної обробки даних і графічного представлення результатів використовувалася програма MS Excel.

Результати дослідження та їх обговорення. У сучасній олімпійській історії з боротьби вільної в якості чемпіонок відзначилися 18 борчинь з різних країн світу. Загалом історія боротьби жіночої розпочалася у 2004 році в Афінах, тому станом на сьогодні цей вид змагань був представлений на п'яти Іграх загалом.

Володарками золотих медалей упродовж цього часу стали 18 спортсменок із 24 можливих олімпійських титулів. Це пов'язано з тим, що деякі борчині є кількаразовими володарками олімпійського золота. Одна із спортсменок володіє титулом чотириразової чемпіонки Ігор Олімпіад, ще дві борчині мають по три і два олімпійських золота відповідно. Слід зазначити, що до сьогодні дві і більше золотих олімпійських медалей вдавалося здобути лише представницям збірної команди Японії.

Як уже зазначалося, кар'єру олімпійських чемпіонок аналізували за чотирма показниками. Перший з них – вік першого виступу спортсменки на індивідуальних офіційних міжнародних змаганнях.

При аналізі виявилось, що з 18 переможниць Ігор Олімпіад 55,4 % вперше прийняли участь у офіційних міжнародних змаганнях у віці 15-16 років (рис. 1).

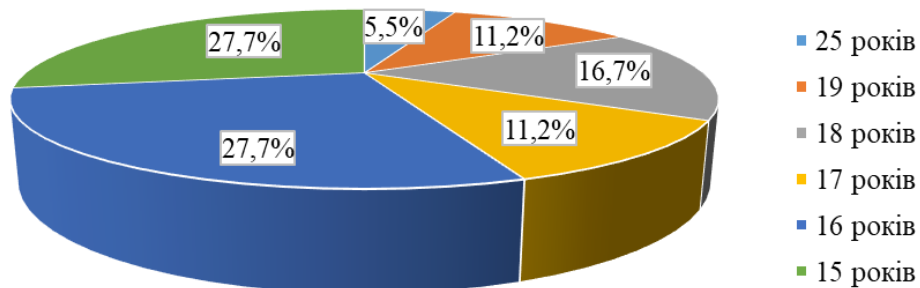

Рис. 1. Вік перших виступів на офіційних міжнародних змаганнях олімпійських чемпіонок з боротьби вільної

Ще 27,9 % спортсменок у віці 18-19 років, по 11,2 % борчинь розпочали свої міжнародні виступи у віці 17 і 19 років і лише 5,5 % - одна спортсменка – чемпіонка Ігор Олімпіади у Токіо 2020 року у ваговій категорії до 68 кг, Stock Tamura Mariama Mensah з США, яка вийшла на свої перші міжнародні змагання лише у 25 років. Вона вперше прийняла участь в офіційних міжнародних змаганнях за 4-ри роки до свого тріумфу на Іграх Олімпіад і за цей період взяла участь у 7-ми офіційних змаганнях, усі з яких серед дорослих.

Наступний дібраний показник – період від першого виступу на офіційних міжнародних змаганнях до золотої медалі Ігор Олімпіад. Слід відзначити, що більшості досліджуваних борчинь знадобилося від 5 до 9 років, щоб вийти на найвищий п’єдестал від початку виступів на міжнародній арені (рис. 2). Якщо деталізувати, то 22,3 % борчинь витратили на цей шлях 5 років, 16,6 % – 9 років, по 11,2 % – 6, 7 та 8 років та по 5,5 % (по одній спортсменці) – по 2, 3, 4 12 і 15 років.

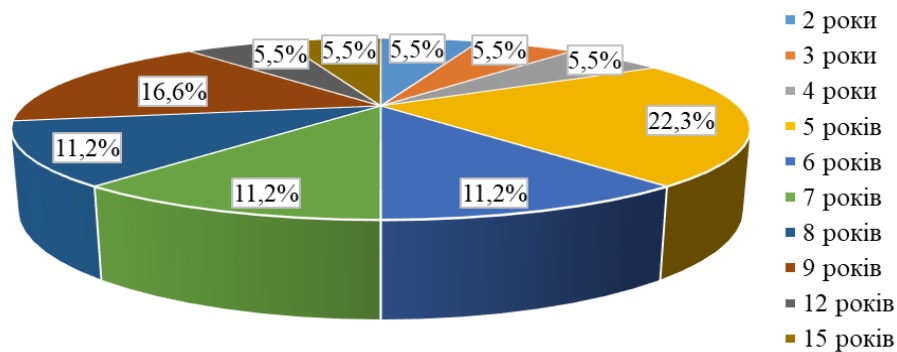

Рис. 2. Період між першим виступом на міжнародних змаганнях та олімпійських золотом

Найменше років від першого офіційного міжнародного старту до олімпійського золота знадобилось японській борчині Каогі Ічо (лише 2 роки), яка згодом стала чотириразовою переможницею Ігор Олімпіад та найтитлованішою борчинєю у світі. Найдовший шлях від першого офіційного виступу до олімпійського тріумфу виявився у представниці команди збірної Німеччини Aline Rotter Focken, що склав 15 років. За цей проміжок часу вона прийняла участь у 20-ти міжнародних офіційних змаганнях і це найбільша кількість турнірів з усіх досліджуваних 18 переможниць Ігор Олімпіад.

Водночас є виключення. Зокрема китайська борчиня, чемпіонка Ігор Олімпіад Wang Xu прийняла участь лише у трьох міжнародних стартах до своєї перемоги на Іграх Олімпіад, яку вона здобула в Афінах у 2004 року, на яких жінки борчині змагалися вперше. На противагу їй представниця команди збірної Німеччини Rotter Focken, Aline, прийняла участь у 20 міжнародних офіційних змаганнях до свого золотого олімпійського титулу і це найбільша кількість участей з усіх 18 досліджуваних переможниць Ігор Олімпіад.

Аналізуючи третій показник – кількість участей спортсменок в міжнародних змаганнях виявлено, що для здобуття найвищої олімпійської нагороди в середньому олімпійським чемпіонкам у боротьбі жіночій знадобилось прийняти

участь у 9 таких стартах. Водночас є виключення. Зокрема китайська борчиня, чемпіонка Ігор Олімпіад Wang Xu прийняла участь лише у трьох міжнародних стартах до своєї перемоги на Іграх Олімпіад, яку вона здобула в Афінах у 2004 року, на яких жінки борчині змагалися вперше. На противагу їй представниця команди збірної Німеччини Rotter Focken, Aline, прийняла участь у 20 міжнародних офіційних змаганнях до свого золотого олімпійського титулу і це найбільша кількість участей з усіх 18 досліджуваних переможниць Ігор Олімпіад.

Слід відзначити, що 22,2 % олімпійських чемпіонок прийняли участь у 9 стартах такого рівня, ще 16,6 % досліджуваних – у 8 змаганнях, по 11,2 % – у 5, 7, 11 і 12 змаганнях та по 5,5 % (по одній борчині) – у 3, 6 та 20 міжнародних стартах (рис. 3).

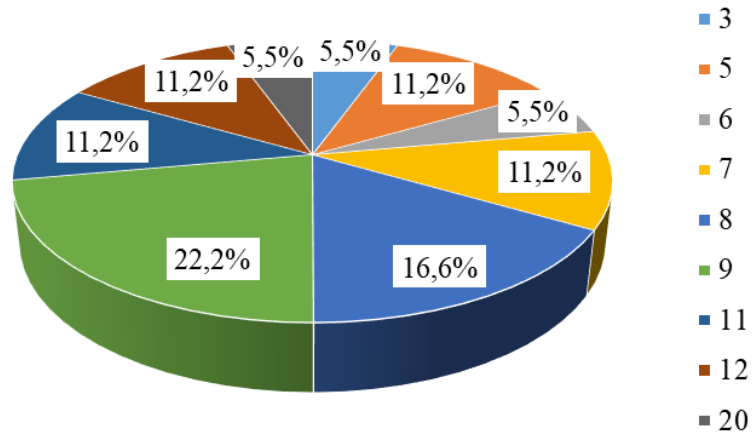

Рис. 3. Кількість офіційних міжнародних змагань до золота Ігор Олімпіад

Згідно даних отриманих за аналізом четвертого показника спортивних кар'єр досліджуваних чемпіонок – віку здобуття олімпійського золота, слід відзначити, що наймолодшою переможницею Ігор Олімпіад виявилась китайська борчиня Wang Xu у 19 років, яка виборола золото на перших Іграх Олімпіад в Афінах 2004 та завершила свою спортивну кар'єру у 22 роки. Найбільш пізній вік такого досягнення серед олімпійських чемпіонок – 31 рік. В цьому віці олімпійською чемпіонкою стала японська борчиня Овара

Sakamoto Hitomi на Іграх Олімпіад Лондоні у 2012 році і одразу завершила свою кар'єру.

Переважає кількість спортсменок здобували золото Ігор Олімпіад у віці 22 роки що склало 27,9 % від загальної кількості чемпіонок. По 11,3 % від досліджуваної кількості спортсменок ступали на найвищий п'єдестал у 20 чи 24 роки. Усі інші досліджувані здобували золото Ігор Олімпіад у різному віці, зокрема по одній борчині (5,5 %) у віці 19, 21, 23, 25, 27, 28, 29, 30 та 31 рік (рис. 4).

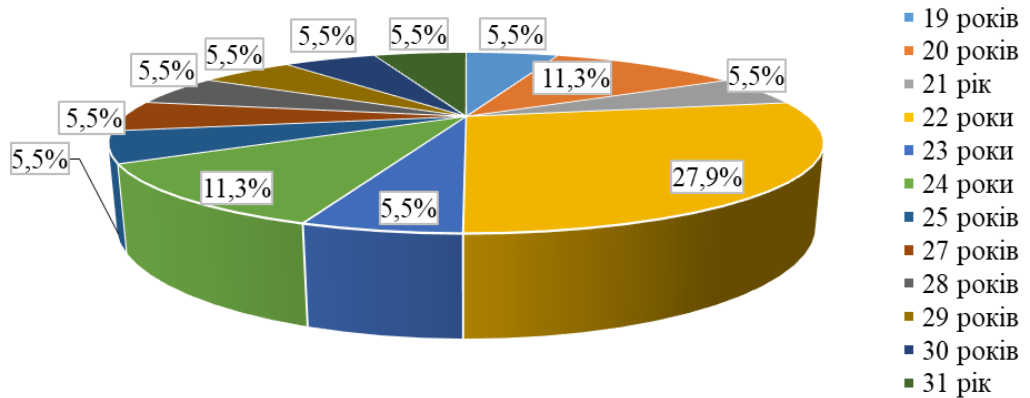

Рис. 4. Вік переможниць Ігор Олімпіад

Підсумовуючи варто зазначити, що було відстежено достатньо значні розбіжності в індивідуальних спортивних кар'єрах усіх досліджуваних олімпійських чемпіонок з боротьби. Схиляємось до того, що спортивний шлях кожної з них зазнавав окрім усього впливу великої кількості чинників, таких як вік початку занять

боротьбою, індивідуальні морфо-функціональні особливості організму, специфіка застосовуваних засобів та методів підготовки, мотиваційний аспект тощо.

Висновки.

Станом на сьогодні більше ніж одну золоту олімпійську медаль вдавалося

здобувати лише японським борчиням. Дворазовою чемпіонкою Ігор Олімпіад є Kawai Risako, триразовою Yoshida Saori – та чотириразовою – Icho, Kaogi. Орієнтуючись на чотири показники спортивних кар'єр переможниць Ігор Олімпіад було з'ясувано що з 18 переможниць Ігор Олімпіад 55,5 % спортсменок розпочали свої перші міжнародні офіційні виступи у віці 15-16 років, але Stock Tamura Mariama Mensah з США розпочала шлях міжнародних виступів лише у 25 років.

Період між першим виступом на офіційних змаганнях і до тріумфу на Іграх Олімпіад був найкоротшим у легенди жіночої боротьби чотириразової переможниці Icho, Kaogi, якій знадобилося лише два роки для цього. Найтривалішим таким періодом відзначилася німецька борчиня Rotter Focken Aline (15 років).

Найменша кількість змагань знадобилось китайській борчині Wang Xu, для якої Ігри Олімпіад стали четвертими міжнародними офіційними змаганнями. Представниця збірної команди Німеччини Rotter Focken Aline стартувала 20 разів на міжнародних стартах до свого олімпійського тріумфу, що є найбільшою кількістю таких змагань серед спортивних кар'єр усіх 18-и досліджуваних олімпійських чемпіонок.

В середньому вік переможниць Ігор Олімпіад у боротьбі жіночій становить 22

роки. Наймолодшою переможницею Ігор Олімпіад стала китайська борчиня Wang Xu у віці 19 років, яка виборола свій титул в Афінах 2004 року. Найпізніше – у віці 31 рік цей титул здобула японська борчиня Obara Sakamoto Hitomi.

Отже, ключовим у спортивній кар'єрі олімпійських чемпіонок є їхня яскраво виражена індивідуальність. Кожна з представниць різних країн пройшла власний шлях і слід відзначити, що єдиного алгоритму для найвищих досягнень у боротьбі вільній немає. Лише відповідність між генетично визначеними особливостями організму спортсменок і раціонально підібраними підходами, методиками, засобами та методами в межах системи підготовки визначає рівень результативності у змагальній діяльності.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямку будуть спрямовані на з'ясування особливостей системи підготовки провідних борчинь світу, виявлення спільних та відмінних риси систем підготовки борчинь в різних країнах.

Конфлікт інтересів. Автори відзначають, що не існує ніякого конфлікту інтересів.

Джерела фінансування. Ця стаття не отримала фінансової підтримки від державної, громадської або комерційної організації.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Бойко, В.С., Володіна, П.М., Геворгян, С.А., & Стратій, Н.В. (2019). Інтеграція жінок в олімпійські ігри, *Теорія і практика актуальних наукових досліджень*, 2, 89-92.
- Задорожна, О.Р., Бріскін, Ю.А., Пітин, М.П., Харченко-Баранецька, Л.Л., & Король, С.А. (2021). Тактика вибору вагової категорії у жіночій боротьбі (на прикладі олімпійського циклу 2013-2016 рр.). *Науковий часопис Нац. пед. ун-ту імені М.П. Драгоманова*, 5К(134)21, 142–145.
- Махінко, М.П., Ставрїнов, М.Г., Лукїна, О.В., & Кусовська, О.С. (2019). *Історія розвитку олімпійських видів спортивних єдиноборств (боротьби греко-римської, вільної, дзюдо та тхеквондо): методичні рекомендації*. ПДАФКіС, Дніпро <http://infiz.dp.ua/misc-documents/repozit/ZO-A1/A1-0000-38-P1-19.pdf>
- Мельник, О. (2023). Варіативність складу та результативність провідних команд з жіночої боротьби в іграх олімпіад. *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective*, (2), 32–42. DOI:10.31891/pcs.2023.2.4
- Мельник, О.О., Черкасова, А.К., Хіменес, Х.Р., & Загура, Ф.І. (2022) Сучасний арсенал техніко-тактичних дій висококваліфікованих борчинь вільного стилю (за підсумками Чемпіонату світу 2022). *Єдиноборства*, 2(28), 90-99. DOI:10.15391/ed.2023-2.08

- Палатний, А. (2019). Результати виступів українських спортсменів з вільної та жіночої боротьби на престижних міжнародних змаганнях упродовж 1992–2008 років. *Вісник Прикарпатського університету*, 31, 104-109.
- Стельмах, Ю.Ю., & Балущка, Л.М. (2016). Характеристика змагальної діяльності спортсменок, що спеціалізуються у спортивній жіночій боротьбі. *Спортивна наука України*, 1(71), 60-64. <https://sportsscience.ldufk.edu.ua/index.php/snu/article/view/419/403>
- Стельмах, Ю.Ю., Пістун, А.І., Балущка, Л.М., & Путій, Є.В. (2015). Зародження і розвиток жіночої боротьби в Україні. *Молода спортивна наука України*, 230-234.
- Тропін, Ю.М., Голоха, В.Л., Романенко, В.В., Шандригось, В.І., & Ференчук, Б.М., (2022). Аналіз змагальної діяльності висококваліфікованих спортсменок в вільній боротьбі. *Єдиноборства*, 4(26), 75-87. DOI:10.15391/ed.2022-4.08
- Шандригось, В.І. (2019) Динаміка кількості вагових категорій борців вільного стилю в програмах Олімпійських ігор. *Єдиноборства*, 2(12), 58–67. DOI:10.5281/zenodo.2544680
- Шандригось, В.І., & Первачук, Р. В. (2018). Роль і місце спортивної боротьби в системі олімпійського руху. *Молода спортивна наука України*, 18-19 <http://dspace.tnpu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/12402/1/Shandrygos15.pdf>
- Шандригось, В.І., & Первачук, Р.В. (2017). Особливості і перспективи розвитку жіночої боротьби в контексті олімпійського руху. *Молодь та олімпійський рух*, 55-56.
- Шандригось, В.І., Латишев, М.В., Первачук, Р.В., & Яременко, В.В. (2020). Аналіз результатів виступів збірної команди України з жіночої боротьби. *Єдиноборства*, 18(4), 90-104. DOI:10.15391/ed.2020-4.09
- Curby, D.G., & Guillaume, J. (2015). The Evolution of Women'sWrestling: History, Issues and Future. *International Journal of Wrestling Science*, 5:1, 2-12. DOI:10.1080/21615667.2015.1040536.
- Curby, D., Dokmanac, M., Kerimov, F., Tropin, Y., Latyshev, M., Bezkorovainyi, D., & Korobeynikov, G. (2023). Performance of wrestlers at the Olympic Games: gender aspect. *Pedagogy of Physical Culture and Sports*, 27(6), 487–493. <https://sportpedagogy.org.ua/index.php/ppcs/article/view/2464>
- Jomand, G., Liotard, P., & Épron, A. (2022). Women, wrestling, and the Games: Olympic normalization of a practice (1996–2001). *Staps*, 136, 59-80. DOI:10.3917/sta.136.0059
- Radchenko, Y.A., Korobeinikov, G., Korobeynikova, L., Shackih, V., & Vorontsov, A. (2018). Comparative analysis of the competitive activity of the strongest and ukrainian forces greco-roman style. *Health, Sport, Rehabilitation*, 4(1), 91–95. DOI:10.34142/HSR.2018.04.01.12
- Shandrygos, V.I., Blazheyko, A.I., Latyshev, N.V., Tropyn, Y.N., Boychenko, N.V., & Myroshnychenko, Y.S. (2022). Аналіз результатів виступів збірної команди України із жіночої боротьби на офіційних змаганнях (1992–2021 рр.). *Rehabilitation and Recreation*, (10), 170–183. DOI:10.32782/2522-1795.2022.10.22
- Tünnemann, H. (2013). Evolution and Adjustments for the New Rules in Wrestling. *International Journal of Wrestling Science*, 3, 94-104. DOI:10.1080/21615667.2013.10878992.
- United World Wrestling. Access Mode. United World Wrestling – [Electronic resource]. – Access mode <https://unitedworldwrestling.org> (date of application 08.11.2023)

Стаття надійшла до редакції: 07.12.2023 р.

Опубліковано: 09.02.2024 р.

Abstract. Melnyk O.O., Cherkasova A.K., Khimenes Kh.R., Moroz T. **Features of sports careers of women's Olympic wrestling champions.** **Purpose:** to identify the features of the sports career of Olympic champions in women's wrestling. **Material and Methods.** The main materials for the study were personal indicators of the sports career of 18 Olympic champions in wrestling (data were taken from the official website of UWW (<https://unitedworldwrestling.org>)). **Research**

methods: analysis and synthesis, documentary method, comparison, methods of mathematical statistics. The study analyzed the careers of 18 freestyle wrestlers from 5 Olympic Games who won the title of champion in these competitions. The study took into account all the performances at official competitions (continental championships and world championships in all age groups and the Youth Olympic Games) of wrestlers. Results: it was found that in 5 Olympic Games, which included women's wrestling in the program (since 2004), 18 athletes won 18 out of 24 possible Olympic gold titles. The youngest age of the first performance at official international competitions before the Olympic triumph among the studied athletes was 15 years old. The latest first performance in the international arena among the study participants was recorded at the age of 25. It was found that the period from the first performance at official competitions to the gold medal at the Olympic Games was 5-9 years. It was also found that the shortest period from the first performance in the international arena to winning the Olympic Games was 2 years, and the longest was 15 years. To win Olympic gold, athletes had to participate in 9 official international competitions on average. The average age at which female athletes won at the Olympics is 22. Conclusions. To win gold at the Olympics, highly skilled wrestlers usually need to participate in a fairly large number of international competitions. However, there are exceptions in history among female athletes who have managed to reach the highest podium much faster and with fewer international competitions. This largely depends on individual characteristics and the specifics of the wrestlers' training system.

Keywords: free wrestling, women, highly qualified sportswomen, competition, Olympic Games.

References.

- Boyko, V.S., Volodina, P.M., Gevorgyan, S.A., & Stratiy, N.V. (2019). Integratsiya zhinok v olimpiyski igry [Integration of women in the Olympic Games], *Teorija i praktyka aktual'nyh naukovykh doslidzhen'* [Theory and practice of current scientific research], 2, 89-92. [in Ukrainian].
- Zadorozhna, O.R., Briskin, Yu. A., Pityn, M.P., Kharchenko-Baranetska, L.L., & Korol, S.A. (2021). Takyka vyboru vagovoyi kategoriyi u zhinochiy borotbi (na prykladi olimpiyskogo tsyklu 2013-2016 rr.) [Tactics for choosing a weight category in women's wrestling (on the example of the 2013-2016 Olympic cycle)]. *Naukovyy chasopys Nats. ped. un-tu imeni M.P. Dragomanova*. [Scientific Journal of the National Pedagogical Dragomanov University], 5K(134)21, S. 142–145 [in Ukrainian].
- Makhinko, M.P., Stavrinov, M.G., Lukina, O.V., & Kusovska, O.S. (2019). *Istoriya rozvytku olimpijs'kyh vydiv sportyvnyh jedynoborstv (borot'by greko-ryms'koi', vil'noi', dzjudo ta thekvondo): metodychni rekomendacii'* [History of the development of Olympic martial arts (Greco-Roman wrestling, freestyle wrestling, judo and taekwondo): methodological recommendations]. PDAFKiS, Dnipro <http://infiz.dp.ua/misc-documents/repozit/ZO-A1/A1-0000-38-P1-19.pdf> [in Ukrainian].
- Melnyk, O. (2023). Variatyvnist skladu ta rezultatyvnist providnykh komand z zhinochoyi borotby v igrah olimpiad [Variability of the composition and performance of the leading teams in women's wrestling in the games of the Olympics]. *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective*, (2), 32–42. DOI:10.31891/pcs.2023.2.4 [in Ukrainian].
- Melnyk, O.O., Cherkasova, A.K., Khimenes, Kh.R., & Zagura, F.I. (2022). Suchasnyy arsenal tekhniko-taktychnykh diy vysokokvalifikovanykh borchyn vilnogo stylyu (za pidsumkamy Chempionatu svitu 2022) [Modern arsenal of technical and tactical actions of highly qualified freestyle wrestlers (according to the results of the 2022 World Championship)]. *Yedynoborstva* [Martial arts], 2(28), 90-99. DOI:10.15391/ed.2023-2.08 [in Ukrainian].
- Palatnyy, A. (2019). Rezultaty vystupiv ukrayinskykh sportsmeniv z vilnoyi ta zhinochoyi borotby na prestyzhnykh mizhnarodnykh zmagannyakh uprodovzh 1992–2008 rokiv. [The results of

- performances of Ukrainian freestyle and women's wrestling athletes at prestigious international competitions during 1992–2008]. *Visnyk Prykarpatskogo universytetu. Seriya: Fizychna kultura* [Bulletin of the Precarpathian University], (31), 104-109. [in Ukrainian].
- Stelmakh, Yu.Yu., & Balushka, L.M. (2016). Kharakterystyka zmagalnoyi diyalnosti sportsmenok, shcho spetsializuyutsya u sportyvnyi zhinochii borotbi [Characteristics of the competitive activity of sportswomen specializing in sports women's wrestling]. *Sportyvna nauka Ukrayiny* [Sports science in Ukraine], 1(71), 60-64. <https://sports-science.ldufk.edu.ua/index.php/snu/article/view/419/403> [in Ukrainian].
- Stelmakh, Yu.Yu., Pistun, A.I., Balushka, L.M., & Putiy, Ye.V. (2015). Zarodzhennya i rozvytok zhinochoyi borotby v Ukrayini [The birth and development of women's wrestling in Ukraine]. *Moloda sportyvna nauka Ukrayiny* [Young sports science in Ukraine], 230-234 [in Ukrainian].
- Tropin, Yu.M., Golokha, V.L., Romanenko, V.V., Shandrygos, V.I., & Ferenchuk, B.M. (2022). Analiz zmagalnoyi diyalnosti vysokokvalifikovanykh sportsmenok v vilnyi borotbi [Analysis of the competitive activity of highly qualified female athletes in freestyle wrestling]. *Yedynoborstva* [Martial arts], 4(26), 75-87. DOI:10.15391/ed.2022-4.08 [in Ukrainian].
- Shandrygos, V.I. (2019). Dynamika kilkosti vagovykh kategoriiv bortsiv vilnogo stilyu v programakh Olimpiyskykh igor [Dynamics of the number of weight categories of freestyle wrestlers in the programs of the Olympic Games]. *Yedynoborstva* [Martial arts], 2(12), 58–67. DOI:10.5281/zenodo.2544680 [in Ukrainian].
- Shandrygos, V.I., & Pervachuk, R. V. (2018). Rol i mistse sportyvnoyi borotby v systemi olimpiyskogo rukhu [The role and place of sports wrestling in the system of the Olympic movement]. *Moloda sportyvna nauka Ukrayiny* [Young sports science in Ukraine], 18-19. <http://dspace.tnpu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/12402/1/Shandrygos15.pdf> [in Ukrainian].
- Shandrygos, V.I., & Pervachuk, R.V. (2017). Osoblyvosti i perspektyvy rozvytku zhinochoyi borotby v konteksti olimpiyskogo rukhu [Features and prospects of the development of women's wrestling in the context of the Olympic movement]. *Moloda olimpiyskyy rukh* [Youth and the Olympic Movement], 55-56 [in Ukrainian].
- Shandrygos, V.I., Latyshev, M.V., Pervachuk, R.V., & Yaremenko, V.V. (2020). Analiz rezultativ vystupiv zbirnoyi komandy Ukrayiny z zhinochoyi borotby [Analysis of the results of the performances of the national women's wrestling team of Ukraine]. *Yedynoborstva* [Martial arts], 18(4), 90-104. DOI:10.15391/ed.2020-4.09 [in Ukrainian].
- Curby, D.G., & Guillaume, J. (2015). The Evolution of Women's Wrestling: History, Issues and Future. *International Journal of Wrestling Science*, 5:1, 2-12. DOI:10.1080/21615667.2015.1040536.
- Curby, D., Dokmanac, M., Kerimov, F., Tropin, Y., Latyshev, M., Bezkorovainyi, D., & Korobeynikov, G. (2023). Performance of wrestlers at the Olympic Games: gender aspect. *Pedagogy of Physical Culture and Sports*, 27(6), 487–493. <https://sportpedagogy.org.ua/index.php/ppcs/article/view/2464>
- Jomand, G., Liotard, P., & Épron, A. (2022). Women, wrestling, and the Games: Olympic normalization of a practice (1996–2001). *Staps*, 136, 59-80. DOI:10.3917/sta.136.0059
- Radchenko, Y.A., Korobeynikov, G., Korobeynikova, L., Shackih, V., & Vorontsov, A. (2018). Comparative analysis of the competitive activity of the strongest and ukrainian forces greco-roman style. *Health, Sport, Rehabilitation*, 4(1), 91–95. DOI:10.34142/HSR.2018.04.01.12
- Shandrygos, V.I., Blazheyko, A.I., Latyshev, N.V., Tropyn, Y.N., Boychenko, N.V., & Myroshnychenko, Y.S. (2022). Analiz rezultativ vystupiv zbirnoyi komandy Ukrayiny iz zhinochoyi borotby na ofitsiynykh zmagannyakh (1992–2021 rr.) [Analysis of the results of the performances of the national women's wrestling team of Ukraine at official competitions (1992–2021)]. *Rehabilitation and Recreation*, (10), 170–183. DOI:10.32782/2522-

1795.2022.10.22 [in Ukrainian].

Tünnemann, H. (2013). Evolution and Adjustments for the New Rules in Wrestling. *International Journal of Wrestling Science*, 3, 94-104. DOI:10.1080/21615667.2013.10878992.

United World Wrestling. Access Mode. United World Wrestling – [Electronic resource]. – Access mode <https://unitedworldwrestling.org> (date of application 08.11.2023)

Відомості про авторів / Information about the Authors:

Мельник Олексій Олексійович: викладач; Львівський державний університет фізичної культури ім. Івана Боберського: вул. Т. Костюшка 11, м. Львів, 79000, Україна.

Oleksiy Melnyk: teacher; Lviv State University of Physical Culture named after Ivan Bobersky: str. T. Kostyushka 11, Lviv, 79000, Ukraine.

<http://orcid.org/0000-0003-2499-4591>

E-mail: Melnyk31@ukr.net

Черкасова Алла Костянтинівна: викладач; Львівський державний університет фізичної культури ім. Івана Боберського: вул. Т. Костюшка 11, м. Львів, 79000, Україна.

Alla Cherkasova: teacher; Lviv State University of Physical Culture named after Ivan Bobersky: str. T. Kostyushka 11, Lviv, 79000, Ukraine.

<http://orcid.org/0000-0002-6361-374X>

E-mail: alla.cherkasova55@gmail.com

Хіменес Христина Робертівна: викладач; доцент; Львівський державний університет фізичної культури ім. Івана Боберського: вул. Т. Костюшка 11, м. Львів, 79000, Україна.

Khrystyna Khimenes: teacher; associate professor; Lviv State University of Physical Culture named after Ivan Bobersky: str. T. Kostyushka 11, Lviv, 79000, Ukraine.

<http://orcid.org/0000-0002-8677-6701>

E-mail: kh.khimenes@gmail.com

Мороз Тарас Іванович: викладач; Львівський державний університет внутрішніх справ: вул. Городоцька 26, м. Львів, 79007, Україна.

Taras Moroz: teacher; Lviv State University of Internal Affairs: str. Gorodotska 26, Lviv, 79007, Ukraine.

<http://orcid.org/0000-0003-2926-1071>

E-mail: tm0969377613@gmail.com